

Sandra, Modesto e a resistencia hondureña ante as agresións ambientais

Uxía Iglesias / Redacción Cerna

En Honduras, protexer a terra do espolio do capital estranxeiro pode custar a liberdade e mesmo a vida. Sandra Reyes e Modesto Ochoa viven ao sur do país, son defensoras dos dereitos humanos e do territorio e líderes na acción comunitaria. Neste ano 2023 visitaron Galiza da man da Coordinadora Galega de ONG's, no marco do proxecto *Futuro en Común*, para contar as súas propias experiencias de loita e coñecer de primeira man os conflitos ambientais que aquí se libran. A Asociación para a Defensa Ecolóxica de Galiza (ADEGA) tivo o pracer de recibilos e conversar con eles nunha das súas últimas paradas antes de regresar a Honduras.

Sandra Reyes,

defensora da terra en Honduras

"O maior impacto que traen estas empresas sófrenos as mulleres. Percorremos grandes distancias para conseguir auga. E para as loitas, somos as primeiras. Temos compromiso e estamos organizadas"

"Á poboación galega diríalle que se articule. Teñen o dereito de ser consultados, de decidir que desenvolvemento queren para o seu territorio"

Modesto Ochoa,

defensor da terra en Honduras

"As empresas extractivas en Honduras financian as campañas políticas dos candidatos que as defenden"

"Visitar Galiza foi moi interesante. Un 'eu cóntoche, ti cóntasme'. Vin que aquí tamén hai eólicas que enriquecen a quen as forman pero empobrecen as comunidades"

Escanea os códigos qr

Escanea os códigos qr para ver as entrevistas en YouTube a Sandra Reyes e Modesto Ochoa.

nas, que se ven abocadas a unha loita continua na defensa dos dereitos humanos e do ambiente. Trátase de minaría a ceo aberto, hidroeléctricas, plantas fotovoltaicas ou proxectos eólicos que "traen despoxo, persecución, ameazas e mortes". É a cara b, incómoda e silenciada, dos actuais patróns de consumo do Norte global (un Norte con Sures, ao igual que o Sur tamén ten Nortes).

En Honduras, do mesmo xeito ca noutros países de América Latina, o interese de multinacionais nos recursos mineiros, na xeración de enerxía eléctrica e nos hidrocarburos medrou nas últimas décadas. O 70% do país (un total de 209 municipios) conta con áreas de concesión mineira ou proxectos de xeración de enerxía. Dentro desa porcentaxe hai espazos protexidos e microconcas declaradas como Zonas de Protección Forestal. Ademais, 82 desas concesións, sitúanse en territorio indíxena. Sandra Reyes vive nun municipio, Pespire (Choluteca), que grazas á loita de activistas foi declarado libre de minaría metálica e non metálica, mais o goberno local, "en abuso da súa autoridade", outorgou unha concesión a unha empresa que a comunidade local aínda está investigando. Non é un caso illado.

"As empresas e o propio goberno obrígnanos á loita, réttannos. Ou me defendo, ou quedo calada. Eu tiven claro que quería defender os dereitos humanos e os bens comúns". Sandra Reyes é unha das moitas persoas que decidiu organizarse e articular colectivamente estratexias para facer fronte ás ameazas ambientais que traen consigo estes proxectos. Ela é membro da *Red de Mujeres de Pespire* e subcoordinadora do *Movimiento Ambientalista Social del Sur por la Vida 'MASS-Vida'*, plataforma social de defensa do territorio e os DDHH das provincias de Choluteca e Valle (zona sur de Honduras, fronteiriza con

Avifauna e pesca no Golfo de Fonseca · CODDEFFAGOLF

Noruega, Canadá, Alemaña, China... É a orixe de moitas das multinacionais que cravan os seus ollos en terras hondureñas para explotar os recursos naturais dun país con gran riqueza ambiental. Sen consulta previa, a pesar de ser obrigatoria por lei, este arsenal de empresas transnacionais desprega todo o seu poderío extractivo sobre territorios de comunidades pobres latinoamericana-

Unha muller hondureña traballando nun mangleiral · CODDEFFAGOLF

El Salvador e Nicaragua). Ten claro que a información e a formación das comunidades locais, nun contexto de total falta de transparencia por parte de empresas e goberno, son claves nesta carreira de fondo que é a loita ecoloxista.

Precisamente froito dun arduo proceso de investigación dos *modus operandi* destas empresas transnacionais, as activistas puideron botar a andar unha ferramenta esencial para mantérense informadas: o visor comunitario. "Este visor márcanos os criterios para identificar novos proxectos na comunidade e saber o seu nivel de execución e perigosidade", explica Sandra Reyes. A rede de radios locais actívase ante calquera alerta como altofalante para que a veciñanza coñeza as intencións das

empresas e poida artellar unha resposta común. Non é fácil. A defensa medioambiental e de dereitos humanos en Honduras entraña perigos reais para a vida. Este é dos países do mundo con maior número de asasinatos de ambientalistas, ao menos oito neste 2023.

Modesto Ochoa é pescador artesanal, agricultor e presidente da xunta directiva do *Comité para la Defensa y Desarrollo de la Flora y Fauna de Golfo Fonseca* (CODDEFFAGOLF), unha das organizacións ambientais máis importantes do sur de Honduras. Coñece de primeira man os riscos de saír da casa máis alá das cinco da tarde para as persoas activistas. "Honduras é perigoso para nós polo alto índice de corrupción existente. Hai vínculos moi fortes entre os gobernos, as empresas extractivas e o narcotráfico. E temos compañeiros mortos, pero iso aínda nos dá máis forza para continuar", explica. Tanto el coma Sandra contan cunha longa traxectoria de traballo a favor do ambiente e son tamén vítimas de ameazas por parte das autoridades e empresas extractivas.

Cullereiro rosado no Golfo de Fonseca · CODDEFFAGOLF

Sofren unha escalada de violencia con intimidacións, desafiuzamentos e detencións que procura debilitar as redes de denuncia e que provoca que a terra non sexa segura para quen a defende. As empresas tamén xogan as súas cartas ao alimentar enfrontamentos dentro das propias comunidades, co recrutamento de man de obra local precarizada co obxectivo de acalar protestas e romper lazos entre a veciñanza, unha parte traballadora para a multinacional e outra defensora do territorio. Modesto Ochoa e Sandra Reyes soñan cunha Honduras libre e democrática, "con todo o contido da palabra", onde as comunidades pobres sexan escoitadas fronte ao binomio goberno - empresas transnacionais, da elite e para a elite. Hai tempo que os pulmóns da terra piden auxilio.